

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра медсестринства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор із навчально-методичної
роботи  Л.І. Фалько
«22» 08 / 2019 р.



НАСКРІЗНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Ступінь вищої освіти «бакалавр»

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 223 «Медсестринство»

Спеціалізація: медсестринство

Схвалено Вченою радою

Протокол № 1 від 28.08.2019

2019-2020 навчальний рік

Укладачі:

Бугрім Тетяна Володимирівна, кандидат медичних наук, доцент кафедри медсестринства;

Володка Наталя Анатоліївна, доцент кафедри медсестринства ;

Зоря Борис Петрович, доктор фармацевтичних наук, професор кафедри медсестринства ;

Габрель Роман Тарасович, кандидат медичних наук, доцент кафедри медсестринства ;

Гаєвський Сергій Олександрович, кандидат медичних, наук доцент кафедри медсестринства ;

Магденко Ганна Казимирівна, кандидат медичних, наук доцент кафедри медсестринства ;

Рецензенти :

Акімова Оксана Степанівна – головна медична сестра Миколаївської обласної дитячої інфекційної лікарні;

Кузнєцова Єлізавета Семенівна – головна медична сестра Херсонської обласної лікарні , голова Херсонської обласної організації «Асоціація медичних сестер України»

Скороход Андрій Олегович – голова Миколаївського обласного Товариства Червоного Хреста України ;

Чміль Наталія Володимирівна- заступник головного лікаря з медсестринства Миколаївської обласної клінічної лікарні;

Програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри медсестринства.

Наскрізна програма — основний навчально-методичний документ практичної підготовки здобувачів вищої освіти за освітньою програмою 223 «Медсестринство», який містить вимоги щодо організації, керівництва, підведення підсумків всіх видів практик.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Відповідно до навчально плану освітньої програми «Медсестринство», спеціальності 223 медсестринство виникли нові підходи до організації та проведення виробничої та переддипломної практик після отримання достатнього обсягу теоретичних знань та практичних вмінь і навичок. як підготовчий етап практичного навчання медичних сестер. При проведенні практики слід керуватися складовими галузевих стандартів вищої освіти, ОП з медсестринства, і навчальними планами, чинними наказами МОН України та МОЗ України, Положенням про проведення практики ЗВО. Практика студентів є невід'ємною складовою частиною навчального процесу й проводиться у відповідності до "Положення про проведення практики студентів вищих закладів освіти", затвердженого Міністерством освіти України наказом № 93 від 8 квітня 1993 р. Вона передбачає послідовність її проведення в три етапи після отримання достатнього обсягу теоретичних знань та практичних навичок : виробнича практика на другому курсі, виробнича практика на третьому курсі та заключна переддипломна практика на четвертому курсі.

При проведенні практик слід керуватися навчальним планом ОП, робочими програмами, наказами Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України та Положенням про проведення практики ЗВО «МПУ».

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Проведення виробничих та переддипломної практик відповідно до навчального плану виробничі та переддипломна практики зі спеціальності 223 “Медсестринство” здійснюються в таких обсягах:

За навчальним планом тривалість практики становить:

№ з/п	Вид практики	Тижні	Години	Вид контролю
1.	Виробнича практика 2 курс	2	90 (3 кред.)	Диф.залік
2	Виробнича практика 3 курс	3	180 (6 кред)	Диф.залік
3.	Переддипломна практика	IV	270(9 кред)	Диф.залік

Виробничі та переддипломні практики здобувачів вищої освіти проводиться в лікувально-профілактичних закладах, які відповідають вимогам програм і відповідають укладеним договарам. Базами проходження практик можуть бути обласні клінічні лікарні, міські клінічні лікарні, центральні районні лікарні, районні лікарні, міські лікарні, медико-санітарні частини, госпіталі, диспансери, спеціалізовані лікувальні, профілактичні та інші заклади, в тому числі приватні.

ОБОВ'ЯЗКИ МЕТОДИЧНОГО КЕРІВНИКА ПРАКТИКИ ВІД ПВНЗ «Медико-Природничий Університет»

Керівник практики зобов'язаний своєчасно ознайомити та надати програму практики, направлення на практику і провести загальний інструктаж. Керівник повинен супроводжувати студентів на базу практики, представивши їх керівникові від бази практики і переконатися в тому, що практика почалася вчасно і без перешкод, здійснювати зв'язок із керівниками (загальним та безпосередніми) підсумкової практики від ЛПЗ:

- скласти графік проходження виробничої практики студентами згідно з програмою;
- брати участь у розподілі студентів на робочі місця;
- здійснювати контроль за виконанням програми виробничої практики, веденням щоденників та виробничою дисципліною;
- вести облік відвідування студентів виробничої практики;
- надавати методичну допомогу при виконанні маніпуляцій, здійсненні спостереження та догляду за пацієнтами;
- перевіряти виконання самостійної роботи студентами;
- практикувати проведення зі студентами семінарів, конференцій за тематикою підсумкової практики;
- інформувати навчальну частину ПВНЗ «Медико-Природничого Університету» про хід виробничої практики на базах;
- брати участь у підсумковому оцінюванні студентів за результатами практики.

Перевіряє звіти про практику і бере участь у складі комісії. Систематично інформує кафедру про хід практики, а після її закінчення робить письмовий звіт про результати практики, висловлює зауваження і пропозиції щодо вдосконалення практичної підготовки фахівців з медсестринства.

ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКА ПРАКТИКИ ВІД БАЗИ ПРАКТИКИ

Створити умови для безпосереднього і якісного виконання студентами програми практики. Здійснювати методичне керівництво і надавати допомогу студентам в отриманні необхідних матеріалів як для виконання програми практики. Контролювати роботу студентів і дотримання ними трудової дисципліни, вести облік виходу на практику. Перевіряти звіти з практики, давати письмові характеристики на студентів з оцінкою їх ставлення до роботи, дотримання ними трудової дисципліни, рівня теоретичної і практичної підготовки.

ОБОВ'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Перед початком практики студент повинен отримати у керівника практики направлення на практику, програму практики і щоденник.

Перед початком практики на базі ЛПЗ пройти інструктаж з техніки безпеки та охорони праці.

Режим роботи, встановлений для працівників бази практики є обов'язковим для студентів, що проходять виробничу практику. За порушення трудової дисципліни і правил внутрішнього розпорядку ЛПЗ здобувач вищої освіти несе дисциплінарну відповідальність перед адміністрацією бази практики.

Студент зобов'язаний сумлінно виконувати програму практики, намагатися розширювати свої знання та навички; виконувати завдання і доручення керівника від бази практики, спрямовані на засвоєння навичок діяльності.

Одним з обов'язків студента-практиканта є :

- ведення щоденника практики, у якому відображається результати виконаної роботи;
- вчасно з'являтися на базу проходження виробничої практики;
- вивчити і суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку ЛПЗ, трудової дисципліни та принципів медичної етики і деонтології;
- вивчити функціональні обов'язки медичної сестри різних структурних підрозділів, нести відповідальність за доручену роботу та її результати на рівні зі штатними медичними сестрами ЛПЗ;
- виконувати всі завдання, передбачені програмою виробничої практики;
- брати активну участь у суспільному житті колективу ЛПЗ;
- проводити санітарно-освітню роботу з пацієнтами та їх оточенням.

Після закінчення виробничої практики студент зобов'язаний подати в навчальний заклад звіт , в якому надана інформація про заклад , в якому проходив практику, щоденник практики та індивідуальні завдання із самостійної роботи.

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

з медсестринського процесу та основ медсестринства

ВСТУП

Виробнича практика студентів з медсестринського процесу та основ медсестринства є невід'ємною частиною процесу підготовки медичних сестер першого (бакалаврського) рівня передбачає проведення після отримання у III семестрі теоретичних знань та практичних навичок відповідно до змісту програм навчальних дисциплін "Основи медсестринства" та «Медсестринських теорій та медсестринського процесу»

Згідно з програмою навчальних дисциплін «Основи медсестринства» та «Медсестринські теорії та процес» виробнича практика є продовженням, її змістовим модулем теоретичних та практичних знань, одержаних в процесі навчання III семестру. Тому програма виробничої практики передбачає вдосконалення практичних навичок загального догляду за пацієнтами та

задоволення потреб пацієнта, планування та здійснення медсестринського процесу.

30 год виробничої практики виділяється на самостійну роботу, яка включає вдосконалення недостатньо засвоєних практичних навичок, роботу в бібліотеці, написання медсестринської історії хвороби пацієнта, проведення санітарно-освітньої роботи, роботу з медичною документацією.

На період виробничої практики студентів розподіляють по декілька осіб на робочі місця помічниками медичної сестри у відділеннях у ЛПЗ.

Під час проходження виробничої практики студенти знайомляться з роботою приймального та центрального стерилізаційного відділень(за наявності), лабораторій, рентгенкабінету, відділень стаціонару, маніпуляційної, вивчають посадові обов'язки медичної сестри на кожному робочому місці, накази МОЗ України, які регламентують роботу ЛПЗ з дотримання санітарно-протиепідемічного режиму.

МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ :

Виробнича практика на другому курсі проводиться з метою:

- поглиблення і систематизації теоретичних знань з медсестринського процесу та основ медсестринства за 3 семестр;
- вдосконалення практичних навичок із спостереження та догляду за пацієнтами;
- проводити медсестринське обстеження, формувати медсестринський діагноз;
- планувати, реалізувати та оцінювати результати медсестринського процесу;
- вести відповідну документацію;
- виконувати навички із спостереження та догляду за пацієнтами ;
- відпрацювати навички спілкування з пацієнтами та їхніми родичами у відповідності до медичної етики та деонтології

Після закінчення практики студенти повинні знати:

- основи законодавства України з питань охорони здоров'я, чинні накази МОЗ України, структуру лікувально-профілактичних закладів, правила техніки безпеки під час роботи з медичними інструментами та обладнанням;
- посадові обов'язки та стандарти діяльності медичної сестри на кожному робочому місці;
- анатомо-фізіологічні, вікові, статеві, психологічні особливості здорової та хворої людини;
- основні потреби людей та проблеми, що виникають у них під час захворювань;
- основні методи обстеження і діагностики, правила підготовки пацієнтів до цих обстежень;

- принципи санітарно-протиепідемічного режиму, лікувально-охоронного режиму, правила асептики і антисептики;
- принципи медичної етики та деонтології;
- причини і фактори ризику виникнення патологічних процесів в організмі;
- принципи лікування та догляду за пацієнтами різних вікових груп;
- принципи профілактики захворювань і основи здорового способу життя, раціонального харчування, дієтотерапії, методи санітарно-освітньої роботи.

Здобувачі вищої освіти повинні вміти:

- застосовувати за призначенням чинні накази МОЗ України та обласного управління охорони здоров'я;
- здійснювати реєстрацію пацієнтів, що поступають у стаціонар;
- провести профілактичні огляди;
- проводити медсестринське обстеження та встановлювати сестринський діагноз;
- планувати та здійснювати медсестринський процес;
- користуватись захисними засобами у відповідності до ситуації;
- здійснювати обробку рук ;
- проводити санітарне оброблення пацієнта;
- готувати дезінфекційні розчини, користуватися ними;
- проводити дезінфекцію предметів догляду за хворими;
- проводити поточну, генеральну дезінфекції приміщень ЛПЗ;
- проводити антропометрію;
- приготувати ватні кульки, серветки до стерилізації;
- транспортувати пацієнта у відповідності його стану;
- виконати ранковий туалет важкохворому;
- виконати профілактику пролежнів;
- доглядати за гарячковим хворим;
- визначати функціональний стан пацієнта: температуру, дихання, реєструвати отримані данні ;
- визначати пульс, зареєструвати;
- визначати артеріальний тиск, реєструвати;
- виписувати порційну вимогу та скласти добове меню для пацієнта;
- годувати тяжкохворих пацієнтів;
- виконувати найпростіші фізіотерапевтичні процедури;
- вести медичну документацію;
- давати рекомендації щодо здорового способу життя, загартування, раціонального харчування;
- проводити санітарно-освітню роботу (санітарні бюлетені, бесіди, лекції);

- здійснювати сестринський процес з використанням основних моделей у відповідності до ситуації;
- забезпечити інфекційну безпеку пацієнта і медсестри;
- навчати пацієнта та членів його родини навичкам само- і взаємодогляду;
- професійно спілкуватися;
- дотримуватися правил професійної етики;
- застосовувати грілки, пузиря з льодом;
- використовувати зігрівальний компрес, гірчичники, пиявки;
- подавати судно, сечоприймач та проводити їх дезінфекцію;
- обробляти шкіру, проводити профілактику пролежнів та здійснювати гігієнічні заходи;
- здійснювати огляд пацієнта, оцінювати його стан;
- спостерігати за пацієнтами з хронічними захворюваннями;
- проводити термометрію із записом результатів у температурному листку

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тематика	Кількість годин	Самостій на робота	Вид контролю
	Робота в структурних підрозділах ЛПЗ:			
1	Робота в приймальному відділенні	4	2	Поточний
4	Робота в поліклініці	4	2	Поточний
3	Робота в центральному стерилізаційному відділенні	4	2	Поточний
	Робота у відділеннях стаціонару:			Поточний
4	Задоволення потреб пацієнта в особистій гігієні	6	3	Поточний
5	Задоволення потреб пацієнта в харчуванні і вживанні рідини	6	3	Поточний
6	Вирішення проблем пацієнта з порушенням температури тіла	6	3	Поточний
7	Вирішення проблем пацієнта з порушенням дихання	6	3	Поточний
8	Вирішення проблем пацієнта з порушенням кровообігу	6	3	Поточний
9	Забезпечення лікувально-охоронного режиму	6	3	Поточний
10	Застосування методів найпростішої терапії	6	3	Поточний
11	Ведення медсестринської документації	6	3	

	Диференційований залік			ДЗ
	Усього	60	30	90

Робота в структурних підрозділах ЛПЗ

1. Робота в приймальному відділенні

Практиканти ознайомлюються з режимом роботи приймального відділення, посадовими обов'язками медичної сестри приймального відділення, правилами реєстрації пацієнтів, які поступають на стаціонарне лікування, беруть участь у загальному огляді, проведенні антропометрії, санітарного оброблення, транспортування пацієнтів.

Практичні навички:

- заповнення документації приймального відділення;
- проведення суб'єктивного та об'єктивного обстеження пацієнтів і заповнення листка медсестринського обстеження;
- проведення санітарного оброблення пацієнта;
- проведення протипедикульозного оброблення пацієнта;
- проведення антропометрії пацієнта;
- поведення найпростіших засобів фізіотерапії;
- пояснити пацієнтці важливість дотримання лікувально-профілактичного режиму;
- транспортування пацієнтів у відділення.

2. Робота в центральному стерилізаційному відділенні

У центральному стерилізаційному відділенні (ЦСВ) студенти ознайомлюються з режимом роботи, посадовими обов'язками медичної сестри ЦСВ, беруть участь у дезінфекції та стерилізації медичних інструментів, перев'язувального матеріалу, хірургічної білизни, готують дезінфікуючі розчини потрібної концентрації, вивчають чинні накази МОЗ України з дотримання санітарно-протиепідемічного режиму в ЛПЗ.

Практичні навички:

- приготування дезінфікуючих розчинів потрібної концентрації;
- дезінфекція предметів догляду, медичних інструментів;
- проведення передстерилізаційного очищення голок, шприців та інструментів;
- здійснення контролю якості передстерилізаційного оброблення;
- укладання перев'язувального матеріалу в бікси та шприців у крафт-пакети;
- проведення стерилізації в автоклаві та сухожаровій шафі;
- здійснення контролю стерилізації.

3. Робота в поліклініці

У поліклініці студенти працюють на прийомі пацієнтів і на дільниці разом з лікарем та медичною сестрою, ознайомлюються з роботою дільничної медичної сестри.

Практичні навички:

- ведення медичної документації амбулаторних хворих;
- допомога медсестрі під час прийому пацієнтів лікарем;
- знайомство з документацією та особливостями спостереження за диспансерними хворими.

РОБОТА У ВІДДІЛЕННЯХ СТАЦІОНАРУ

4. Задоволення потреб пацієнта в особистій гігієні

Студенти виконують медсестринські втручання для задоволення потреб пацієнтів з дотримання особистої гігієни: змінюють постільну та натільну білизну тяжкохворим, проводять туалет очей, слухових та носових ходів, порожнини рота; здійснюють заходи з профілактики пролежнів, підмивають тяжкохворих; подають судна та сечоприймачі.

Надають пацієнтові різного положення в ліжку з урахуванням правильної біомеханіки тіла (на спині, животі, боці, Фаулера, Сімса).

Практичні навички:

- приготування ліжка для пацієнта;
- заміна натільної і постільної білизни пацієнтові з ліжковим режимом;
- транспортування та перекладання пацієнта на каталку та з неї на ліжку;
- догляд за шкірою. Забезпечення особистої гігієни пацієнтові;
- догляд за волоссям: миття, розчісування, стрижка, гоління;
- підмивання пацієнтів з ліжковим режимом;
- заходи з профілактики пролежнів;
- догляд за шкірою в разі наявності пролежнів;
- туалет очей: промивання, очні ванночки;
- очищення зовнішнього слухового проходу;
- туалет носа, очищення носових ходів;
- догляд за порожниною рота: зрошення, полоскання, чищення зубів;
- подавання судна і сечоприймача пацієнтам з ліжковим режимом.

5. Задоволення потреб пацієнта в харчуванні та годуванні.

Студенти ознайомлюються з організацією харчування в стаціонарі, санітарно-гігієнічними вимогами. Беруть участь у складанні порційної вимоги, роздаванні їжі, здійснюють контроль за продуктовими передачами, вмістом тумбочок та холодильника. Допомагають медичним сестрам у годуванні тяжкохворих у ліжку з ложки, поїльника, через зонд, гастростому, доглядають за пацієнтами.

Дають рекомендації щодо раціонального та дієтичного харчування, навчають членів родини тяжкохворого пацієнта правилам штучного годування, догляду за гастростомою.

Практичні навички:

- складання порційної вимоги;
- складання дієтичного меню при різних захворюваннях;
- годування пацієнта з ложки, напувальника;
- введення харчових сумішей через зонд;
- годування пацієнта через гастростому, догляд за гастростомою;
- участь медичної сестри в роздаванні їжі, годуванні пацієнтів.

6. Вирішення проблем пацієнта з порушенням температури тіла

Студенти ознайомлюються з обов'язками постової медичної сестри з догляду за пацієнтами, вимірюють температуру тіла, реєструють результати в температурному листку, будують графіки температурних кривих, незаражують термометри.

Здійснюють спостереження та догляд за пацієнтами в трьох періодах гарячки, вирішують проблеми, пов'язані з підйомом, розгаром та зниженням температури (спрага, озноб, головний біль, жар, колапс тощо); надають допомогу пацієнтам під час гіпертермії та критичного зниження температури.

Практичні навички:

- вимірювання температури тіла. Графічна та цифрова реєстрація температури в температурному листку;
- догляд за пацієнтами, що перебувають у гарячці та під час критичного зниження температури тіла;
- дезінфекція термометрів.

7. Вирішення проблем пацієнта з порушенням дихання

Студенти проводять спостереження та дослідження дихання, спірометрію. Вирішують проблеми пацієнта, пов'язані з порушенням функції органів дихання: задишка інспіраторна, експіраторна, змішана, ядуха, кашель сухий та вологий, кровохаркання та легенева кровотеча. Подача кисню з кисневої подушки, через носовий катетер, з апарата Боброва.

Догляд за пацієнтами з проблемами дихання, навчання користуватись індивідуальною плювальницею, проводити інгаляції, дренажне положення.

Практичні навички:

- підрахунок частоти дихання, запис у температурному листку;
- визначення життєвої ємності легень за допомогою спірометра;
- допомога пацієнтам під час кашлю, задишки, кровохаркання та легеневої кровотечі;
- подання кисню з кисневої подушки, через носовий катетер.

8. Вирішення проблем пацієнта з порушенням кровообігу

Студенти здійснюють спостереження та догляд за пацієнтами в разі порушення функцій серцево-судинної системи: досліджують пульс,

артеріальний тиск, дають характеристику цим показникам, реєструють в температурному листку; визначають набряки та добовий діурез. Вивчення особливостей медсестринського догляду за тяжкохворими, обсягу роботи медичної сестри палати інтенсивної терапії та реанімації.

Практичні навички:

- визначення пульсу, його характеристика, графічна та цифрова реєстрація в температурному листку;
- вимірювання артеріального тиску, його реєстрація в температурному листку;
- визначення добового діурезу, водного балансу; ведення медичної та медсестринської документації.

Під час виробничої практики студенти ознайомлюються з роботою кабінету медстатистики, допомагають вести медичну та медсестринську документацію в приймальному відділенні, у відділеннях стаціонару, поліклініці:

- медична карта стаціонарного хворого;
- медична карта амбулаторного хворого;
- контрольна карта диспансерного спостереження;
- статистичний талон для реєстрації заключних діагнозів;
- статистична карта вибулого зі стаціонару;
- листок лікарських призначень, температурний листок;
- талон на прийом до лікаря;
- журнал реєстрації поступлення хворих;
- термінове повідомлення в СЕС;
- щоденник роботи медичної сестри.

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ :

- основи законодавства України з питань охорони здоров'я;
- чинні накази МОЗ України;
- структуру лікувально-профілактичних закладів;
- правила техніки безпеки під час роботи з медичними інструментами та обладнанням;
- посадові обов'язки та стандарти діяльності медичної сестри на кожному робочому місці;
- анатомо-фізіологічні, вікові, статеві, психологічні особливості здорової та хворої людини;
- основні потреби людей та проблеми, що виникають у них під час захворювань;
- основні методи обстеження і діагностики, правила підготовки пацієнтів до цих обстежень;
- принципи санітарно-протиепідемічного режиму, лікувально-охоронного режиму, правила асептики і антисептики;

- принципи медичної етики та деонтології;
- причини і фактори ризику виникнення патологічних процесів в організмі;
- принципи лікування та догляду за пацієнтами різних вікових груп;
- принципи профілактики захворювань\$
- основи здорового способу життя\$
- раціонального харчування;
- дієтотерапії, характеристику лікувальних дієт;
- методи санітарно-освітньої роботи.
- стандарти сестринського догляду;
- етапи медсестринського процесу;
- моделі медсестринства;

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК:

- застосовувати за призначенням чинні накази МОЗ України та обласного управління охорони здоров'я;
- реєстрація пацієнтів, що поступають у стаціонар;
- проведення профілактичних оглядів;
- користуватись захисними засобами у відповідності до ситуації;
- здійснювати обробку рук ;
- проводити санітарне оброблення пацієнта;
- готувати дезінфекційні розчини, користуватися ними;
- проводити дезінфекцію предметів догляду за хворими;
- проводити поточну, генеральну дезінфекції приміщень ЛПЗ;
- проводити антропометрію;
- приготувати ватні кульки, серветки до стерилізації;
- транспортувати пацієнта у відповідності його стану;
- виконати ранковий туалет важкохворому;
- виконати профілактику пролежнів;
- доглядати за гарячковим хворим;
- визначати функціональний стан пацієнта: температуру, дихання, реєструвати отримані данні ;
- визначати пульс, зареєструвати;стан
- визначати артеріальний тиск, реєструвати;
- виписувати порційну вимогу та складати добове меню для пацієнта;
- годувати тяжкохворих пацієнтів;
- виконувати найпростіші фізіотерапевтичні процедури;
- вести медичну документацію;
- давати рекомендації щодо здорового способу життя, загартування, раціонального харчування;
- проводити санітарно-освітню роботу (санітарні бюлетені, бесіди,

- лекції);
- здійснювати сестринський процес з використанням основних моделей у відповідності до ситуації;
 - забезпечити інфекційну безпеку пацієнта і медсестри;
 - навчити пацієнта та членів його сім'ї навичкам само- і взаємодогляду;
 - професійно спілкуватися;
 - дотримуватися правилам професійної етики;
 - застосування грілки, пузиря з льодом;
 - використання зігрівального компресу, гірчичників, п'явок;
 - подавання судна, сечоприймача та їх дезінфекція;
 - оброблення шкіри, профілактика пролежнів, підмивання хворих;
 - здійснення огляду пацієнта, оцінювання його стану;
 - спостереження за пацієнтами з хронічними захворюваннями;
 - проведення термометрії із записом результатів у температурному листку.
 - вимірювання артеріального тиску, пульсу, дихання та реєстрація отриманих даних;
 - планування і здійснення медсестринського процесу.

САМОСТІЙНА ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА СТУДЕНТА

Щоб студенти оволоділи під час підсумкової практики вміннями і навичками самостійно розв'язувати виробничі завдання та активізували свою діяльність, розширили світогляд, підвищили ініціативність, пропонується їм виконати індивідуальні завдання, а саме:

- написання рефератів, доповідів з означених в індивідуальних завданнях тем;
- підготувати паспорт лікуваль-профілактичного закладу з описанням його структури, посадових інструкцій медичних сестер;
- виготовлення тематичних санбюлетнів, стендів, таблиць, муляжів, слайдів, малюнків, альбомів, кросвордів, фільмів тощо (за рекомендацією методичних керівників виробничої практики);
- вивчення інструктивних листів, чинних наказів МОЗ України та місцевих органів охорони здоров'я;
- ведення медичної та медсестринської документації;
- заповнення та ведення медсестринської історії здоров'я пацієнта відповідно до п'яти етапів медсестринського процесу;
- робота в бібліотеках з періодичними виданнями, медичною літературою.

ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

з медсестринства та маніпуляційної техніки

ВСТУП

Виробнича практика здобувачів вищої освіти (по завершенню третього курсу) з «Основ медсестринства» є невід'ємною частиною процесу підготовки медичних сестер першого (бакалаврського) рівня і передбачає проведення після отримання теоретичних знань та практичних навичок відповідно до змісту програми навчальної дисципліни “Основи медсестринства” в IV семестрі.

Під час організації та проведення виробничої практики слід керуватися діючим навчальним планом ОП, робочою програмою, наказами Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України та Положенням про проведення практики ЗВО.

Умовою якісної підготовки студентів під час проходження виробничої практики є дотримання єдиних вимог до техніки виконання маніпуляцій на базах ЛПЗ, що забезпечується співпрацею методичних і безпосередніх керівників.

Згідно з програмою навчальної дисципліни “Основи медсестринства” виробнича практика є продовженням, її змістовим модулем теоретичних та практичних знань, одержаних в процесі навчання. Тому програма виробничої практики передбачає вдосконалення практичних навичок загального догляду за пацієнтами та задоволення потреб пацієнта, планування та здійснення медсестринського процесу та володіння маніпуляційною технікою.

60 год виробничої практики виділяється на самостійну роботу, яка включає вдосконалення недостатньо засвоєних практичних навичок, роботу в бібліотеці, написання медсестринської історії хвороби пацієнта, проведення санітарно-освітньої роботи, роботу з медичною документацією.

На період виробничої практики студентів розподіляють по декілька осіб на робочі місця асистентами медичної сестри у профільних відділеннях ЛПЗ. За час проходження виробничої практики студенти ознайомлюються з роботою приймального та інших відділень стаціонару, лабораторій, рентгенкабінету, маніпуляційної, вивчають посадові обов'язки медичної сестри на кожному робочому місці, накази МОЗ України, які регламентують роботу ЛПЗ з дотримання санітарно - протиепідемічного режиму. Залік з практики приймається на базах практик або у навчальному закладі.

За навчальним планом тривалість виробничої практики з медсестринства та маніпуляційної техніки студентів третього курсу становить:

№	Відповідні структури ЛПЗ	Дні	Години	
			Робота у відділенні	Самостійна робота
1	Відділення терапевтичного спрямування	5	30	15
2	Відділення хірургічного спрямування	5	30	15
3	Дитячі лікарні	5	30	15
4.	Центри первинної медико-санітарної допомоги	5	30	15
	Диференційований залік			
Разом:		4 тижні	120 годин	60 годин
Всього:			180 годин (6 кредитів)	

МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ:

Виробнича практика студентів проводиться з метою:

- поглиблення і систематизації теоретичних знань з основ медсестринства ;
- вдосконалення практичних навичок і вмінь зі спостереження та догляду за пацієнтами;
- проводити медсестринське обстеження, формувати мед сестринський діагноз;
- планувати, реалізувати та оцінювати результати медсестринського процесу;
- вести відповідну документацію;
- виконувати навички зі спостереження та догляду за пацієнтом ;
- видпрацювання навичок спілкування з пацієнтами та їхнім родичами у відповідності до медичної етики та деонтології.

Після закінчення практики студенти повинні знати:

- основи законодавства України з питань охорони здоров'я, чинні накази МОЗ України, структуру лікувально-профілактичних закладів, правила техніки безпеки під час роботи з медичними інструментами та обладнанням;
- посадові обов'язки та стандарти діяльності медичної сестри на кожному робочому місці;
- анатомо-фізіологічні, вікові, статеві, психологічні особливості здорової та хворої людини;
- основні потреби людей та проблеми, що виникають у них під час захворювань;

- основні методи обстеження і діагностики, правила підготовки пацієнтів до цих обстежень;
- принципи санітарно-протиепідемічного режиму, лікувально-охоронного режиму, правила асептики і антисептики;
- принципи медичної етики та деонтології;
- причини і фактори ризику виникнення патологічних процесів в організмі;
- принципи лікування та догляду за пацієнтами різних вікових груп;
- принципи профілактики захворювань і основи здорового способу життя, раціонального харчування, дієтотерапії, методи санітарно-освітньої роботи.

Студенти повинні вміти:

- застосовувати за призначенням чинні накази МОЗ України та обласного управління охорони здоров'я;
- здійснювати реєстрацію пацієнтів, що поступають у стаціонар;
- проведення профілактичних оглядів;
- проводити мед сестринське обстеження та встановлювати сестринський діагноз;
- планувати та здійснювати мед сестринський процес;
- користуватись захисними засобами у відповідності до ситуації;
- здійснювати обробку рук ;
- проводити санітарне оброблення пацієнта;
- готувати дезінфекційні розчини, користуватися ними;
- проводити дезінфекцію предметів догляду за хворими;
- проводити поточну, генеральну дезінфекції приміщень ЛПЗ;
- проводити антропометрію;
- приготувати ватні кульки, серветки до стерилізації;
- транспортувати пацієнта у відповідності його стану;
- виконати ранковий туалет важкохворому;
- виконати профілактику пролежнів;
- доглядати за гарячковим хворим;
- визначати функціональний стан пацієнта: температуру, дихання, реєструвати отримані данні ;
- визначати пульс, зареєструвати;
- визначати артеріальний тиск, реєструвати;
- виписувати порційну вимогу та скласти добове меню для пацієнта;
- годувати тяжкохворих пацієнтів;
- виконувати найпростіші фізіотерапевтичні процедури;
- вести медичну документацію;
- давати рекомендації щодо здорового способу життя, загартування, раціонального харчування;

- проводити санітарно-освітню роботу (санітарні бюлетені, бесіди, лекції);
- здійснювати сестринський процес з використанням основних моделей у відповідності до ситуації;
- забезпечити інфекційну безпеку пацієнта і медсестри;
- навчити пацієнта та членів його сім'ї навичкам само- і взаємодогляду;
- професійно спілкуватися;
- дотримуватися правилам професійної етики;
- застосування грілки, пузиря з льодом;
- використання зігрівального компресу, гірчичників, п'явок;
- подавання судна, сечоприймача та їх дезінфекція;
- оброблення шкіри, профілактика пролежнів, підмивання хворих;
- здійснити огляд пацієнта, оцінювати його стан;
- спостерігати за пацієнтами з хронічними захворюваннями;
- проводити термометрію із записом результатів у температурному листку.

САМОСТІЙНА ПОЗАУДИТОРНА РОБОТА СТУДЕНТА

Щоб студенти оволоділи під час підсумкової практики вміннями і навичками самостійно розв'язувати виробничі завдання та активізували свою діяльність, розширили світогляд, підвищили ініціативність, пропонується їм виконати індивідуальні завдання, а саме:

- написання рефератів, доповідів з означених тем;
- підготувати паспорт лікуваль-профілактичного закладу з описанням його структури, посадових інструкцій медичних сестер;
- виготовлення тематичних санбюлетнів, стендів, таблиць, муляжів, слайдів, малюнків, альбомів, кросвордів, фільмів тощо (за рекомендацією методичних керівників виробничої практики);
- вивчення інструктивних листів, чинних наказів МОЗ України та місцевих органів охорони здоров'я;
- ведення медичної та медсестринської документації;
- заповнення та ведення медсестринської історії здоров'я пацієнта відповідно до п'яти етапів медсестринського процесу;
- робота в бібліотеках з періодичними виданнями, медичною літературою.

Робота в структурних підрозділах ЛПЗ

1. Робота в приймальному відділенні

Практиканти ознайомлюються з режимом роботи приймального відділення, посадовими обов'язками медичної сестри приймального відділення, правилами реєстрації пацієнтів, які поступають на стаціонарне

лікування, беруть участь у загальному огляді, проведенні антропометрії, санітарного оброблення, транспортування пацієнтів.

Практичні навички:

- заповнення документації приймального відділення;
- проведення суб'єктивного та об'єктивного обстеження пацієнтів і заповнення листка медсестринського обстеження;
- проведення санітарного оброблення пацієнта;
- проведення протипедикульозного оброблення пацієнта;
- проведення антропометрії пацієнта;
- поведення найпростіших засобів фізіотерапії;
- пояснити пацієнту важливість дотримання лікувально-профілактичного режиму;
- транспортування пацієнтів у відділення.

2. Робота в центрах первинної медико-санітарної допомоги:

У ЦМПСД студенти працюють на прийомі пацієнтів і на дільниці разом з сімейним лікарем та медичною сестрою, ознайомлюються з роботою сімейної медичної сестри чи у поліклініках ЛПЗ вторинного та третинного рівня медичної допомоги в кабінетах спеціалістів :

Практичні навички:

- ведення медичної документації пацієнтів;
- допомога медсестрі під час прийому пацієнтів лікарем;
- знайомство з документацією та особливостями спостереження за диспансерними хворими.

РОБОТА У ВІДДІЛЕННЯХ СТАЦІОНАРУ

3. Задоволення потреб пацієнта в особистій гігієні

Студенти виконують медсестринські втручання для задоволення потреб пацієнтів з дотримання особистої гігієни: змінюють постільну та натільну білизну тяжкохворим, проводять туалет очей, слухових та носових ходів, порожнини рота; здійснюють заходи з профілактики пролежнів, підмивають тяжкохворих; подають судна та сечоприймачі.

Надають пацієнтові різного положення в ліжку з урахуванням правильної біомеханіки тіла (на спині, животі, боці, Фаулера, Сімса).

Практичні навички:

- приготування ліжка для пацієнта;
- заміна натільної і постільної білизни пацієнтові з ліжковим режимом;
- транспортування та перекладання пацієнта на каталку та з неї на ліжку;
- догляд за шкірою. Забезпечення особистої гігієни пацієнтові;
- догляд за волоссям: миття, розчісування, стрижка, гоління;

- підмивання пацієнтів з ліжковим режимом;
- заходи з профілактики пролежнів;
- догляд за шкірою в разі наявності пролежнів;
- туалет очей: промивання, очні ванночки;
- очищення зовнішнього слухового проходу;
- туалет носа, очищення носових ходів;
- догляд за порожниною рота: зрошення, полоскання, чищення зубів;
- подавання судна і сечоприймача пацієнтам з ліжковим режимом.

4. Задоволення потреб пацієнта в харчуванні та годуванні.

Студенти ознайомлюються з організацією харчування в стаціонарі, санітарно-гігієнічними вимогами. Беруть участь у складанні порційної вимоги, роздаванні їжі, здійснюють контроль за продуктовими передачами, вмістом тумбочок та холодильника. Допомагають медичним сестрам у годуванні тяжкохворих у ліжку з ложки, поїльника, через зонд, гастростому, доглядають за пацієнтами.

Дають рекомендації щодо раціонального та дієтичного харчування, навчають членів родини тяжкохворого пацієнта правилам штучного годування, догляду за гастростоєю.

Практичні навички:

- складання порційної вимоги;
- складання дієтичного меню при різних захворюваннях;
- годування пацієнта з ложки, напувальника;
- введення харчових сумішей через зонд;
- годування пацієнта через гастростому, догляд за гастростоєю;
- участь медичної сестри в роздаванні їжі, годуванні пацієнтів.

5. Вирішення проблем пацієнта з порушенням температури тіла

Студенти ознайомлюються з обов'язками постової медичної сестри з догляду за пацієнтами, вимірюють температуру тіла, реєструють результати в температурному листку, будують графіки температурних кривих, знезаражують термометри.

Здійснюють спостереження та догляд за пацієнтами в трьох періодах гарячки, вирішують проблеми, пов'язані з підйомом, розгаром та зниженням температури (спрага, озноб, головний біль, жар, колапс тощо); надають допомогу пацієнтам під час гіпертермії та критичного зниження температури.

Практичні навички:

- вимірювання температури тіла. Графічна та цифрова реєстрація температури в температурному листку;
- догляд за пацієнтами, що перебувають у гарячці та під час критичного зниження температури тіла;
- дезінфекція термометрів.

6. Вирішення проблем пацієнта з порушенням дихання
Студенти проводять спостереження та дослідження дихання, спірометрію. Вирішують проблеми пацієнта, пов'язані з порушенням функції органів дихання: задишка інспіраторна, експіраторна, змішана, ядуха, кашель сухий та вологий, кровохаркання та легенева кровотеча. Подача кисню з кисневої подушки, через носовий катетер, з апарата Боброва.

Догляд за пацієнтами з проблемами дихання, навчання користуватись індивідуальною плювальницею, проводити інгаляції, дренажне положення.

Практичні навички:

- підрахунок частоти дихання, запис у температурному листку;
- визначення життєвої ємності легень за допомогою спірометра;
- допомога пацієнтам під час кашлю, задишки, кровохаркання та легеневої кровотечі;
- подання кисню з кисневої подушки, через носовий катетер.

7. Вирішення проблем пацієнта з порушенням кровообігу

Студенти здійснюють спостереження та догляд за пацієнтами в разі порушення функцій серцево-судинної системи: досліджують пульс, артеріальний тиск, дають характеристику цим показникам, реєструють в температурному листку; визначають набряки та добовий діурез. Вивчення особливостей медсестринського догляду за тяжкохворими, обсягу роботи медичної сестри палати інтенсивної терапії та реанімації.

Практичні навички:

- визначення пульсу, його характеристика, графічна та цифрова реєстрація в температурному листку;
- вимірювання артеріального тиску, його реєстрація в температурному листку;
- визначення добового діурезу, водного балансу; ведення медичної та медсестринської документації.

Під час виробничої практики студенти ознайомлюються з роботою кабінету медстатистики, допомагають вести медичну та медсестринську документацію в приймальному відділенні, у відділеннях стаціонару, поліклініці:

- медична карта стаціонарного хворого;
- медична карта амбулаторного хворого;
- контрольна карта диспансерного спостереження;
- статистичний талон для реєстрації заключних діагнозів;
- статистична карта вибулого зі стаціонару;
- листок лікарських призначень, температурний листок;
- талон на прийом до лікаря;
- журнал реєстрації поступлення хворих;

- термінове повідомлення в СЕС;
- щоденник роботи медичної сестри.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ для виконання самостійної роботи

З метою набуття студентами під час практики умінь та навичок самостійно розв'язувати виробничі, наукові і організаційні завдання та активізувати діяльність, розширити світогляд, підвищити ініціативу здобувачам вищої освіти пропонується виконати такі індивідуальні завдання:

- виготовити тематичні санбюлетені (стенди, таблиці, муляжі, кросворди тощо) за рекомендаціями методичних керівників практики;
- проводити профорієнтаційну роботу серед працюючої молоді в лікувально-профілактичних установах та школах за місцем проходження практики;
- вивчати структуру захворювань у місцях проходження практики (збирати статистичні дані з окремих патологічних одиниць), враховуючи дані сучасної екологічної ситуації.

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ :

1. Проблеми пацієнта, пов'язані з порушенням задоволення фізіологічних потреб.
2. Охорона праці в лікувально-профілактичних закладах.
3. Санітарно-протиепідемічний режим: мета, завдання, засоби забезпечення.
4. Проблеми внутрішньолікарняної інфекції.
5. Характеристика і способи передачі збудників внутрішньолікарняної інфекції.
6. Інфекційна безпека.
7. Профілактика передачі вірусів парентеральних гепатитів і ВІЛ-інфекції в лікувально-профілактичних закладах.

8. Види, методи і режими дезінфекції в лікувально-профілактичних закладах.
9. Характеристика сучасних засобів дезінфекції (дезактин, стериліум, сульфохлорантин, хлорантоїн тощо).
10. Приготування і використання дезінфекційних розчинів різної концентрації. Правила зберігання хлоровмісних розчинів.
11. Правила техніки безпеки при роботі з хлоровмісними розчинами.
12. Дезінфекція й утилізація одноразових медичних виробів.
13. Передстерилізаційне очищення шприців, голок, гумових виробів.
14. Мийні розчини, приготування, критерії використання.
15. Контроль якості передстерилізаційного очищення: реактиви, постановка, критерії оцінювання.
16. Види, методи і способи стерилізації в лікувально-профілактичних закладах.
17. Стерилізація в сухожаровій шафі: режим стерилізації, контроль за режимом, види упаковки медичних інструментів.
18. Автоклавування: режим стерилізації, контроль за режимом, види упаковки медичних інструментів.
19. Робота медсестринського персоналу в приймальному відділенні стаціонару.
20. Медична документація приймального відділення стаціонару.
21. Види санітарної обробки пацієнтів: повна і часткова.
22. Транспортування пацієнта в лікувальне відділення (на лікарняному візку, кріслі-візку, на руках, пішки).
23. Лікувально-охоронний режим, його елементи і значення для пацієнта.
24. Види режимів рухової активності.
25. Правильна біомеханіка при різних положеннях тіла.
26. Переміщення пацієнта в ліжку і різні види його положення (на спині, на животі, у положенні Фаулера і Сімса).

27. Запобігання травмам у пацієнта. Специфіка ризику травм у пацієнтів різного віку.
28. Вимоги до постільної білизни. Зміна постільної і натільної білизни тяжкохворим.
29. Правила збирання і транспортування брудної білизни.
30. Пролежні. Методика визначення ступеня ризику розвитку пролежнів у пацієнта.
31. Фактори ризику розвитку пролежнів.
32. Медсестринські втручання при ризику розвитку пролежнів.
33. Локалізація, стадії утворення пролежнів.
34. Тактика медичної сестри при розвиткові пролежнів.
35. Основні принципи лікувального харчування.
36. Лікувальні столи, характеристика основних лікувальних столів.
37. Види штучного харчування пацієнта: через зонд, через гастростому, парентерально, за допомогою живильної клізми.
38. Термометрія: будова термометра, правила зберігання та користування термометром.
39. Ступені підвищення температури.
40. Стадії гарячки, особливості спостереження та догляду за пацієнтами в стані гарячки.
41. Клінічні симптоми захворювання органів дихання.
42. Спостереження і догляд за пацієнтом під час задишки, кашлю, кровохаркання.
43. Оксигенотерапія: правила зберігання і подавання кисню. Техніка безпеки під час роботи з кисневими установками.
44. Клінічні симптоми захворювань органів кровообігу.
45. Спостереження і догляд за пацієнтом при болю в серці, запамороченні.
46. Спостереження і догляд за пацієнтом при брадикардії, тахікардії, аритмії.
47. Спостереження і догляд за пацієнтом при гіпотензії, гіпертензії.

48. Клінічні симптоми при захворюваннях органів травного каналу.
49. Спостереження та догляд за пацієнтом при блюванні, аспірації блювотних мас.
50. Спостереження та догляд за пацієнтом при метеоризмі, закрепах.
51. Клінічні симптоми при захворюваннях органів сечової системи.
52. Спостереження і догляд за пацієнтом при нетриманні та затримці сечі.
53. Принципи реанімації.
54. Поняття про паліативну та хоспісну допомогу.
55. Етико-деонтологічні особливості спілкування з інкурабельним пацієнтом, його сім'єю та близькими.
56. Найпростіша фізіотерапія. Види найпростіших фізіотерапевтичних процедур.
57. Показання та протипоказання до застосування тепла та холоду. Можливі ускладнення та їх профілактика.
58. Водолікування: види, механізм дії, показання, протипоказання, догляд за пацієнтами.
59. Гірудотерапія: механізм дії, показання, протипоказання, ускладнення та їх профілактика.
60. Солюкс-лампа та кварцування: механізм дії, показання, протипоказання, ускладнення та їх профілактика.
61. Вимоги до зберігання лікарських засобів.
62. Шляхи і способи введення лікарських засобів в організм, їх характеристика.
63. Виписування й отримування ліків в умовах лікувально-профілактичних закладів.
64. Правила зберігання, розміщення і обліку лікарських засобів у відділенні.
65. Зберігання й облік препаратів списку А і Б.
66. Правила роздачі лікарських засобів. Право пацієнта на інформацію про лікарські засоби.

67. Ускладнення, що виникають при парентеральному способі введення лікарських засобів. Тактика медичної сестри.
68. Чинні накази, інструкції і методичні вказівки МОЗ України, Головних управлінь охорони здоров'я облдержадміністрацій.
69. Лабораторне дослідження харкотиння: бактеріологічне, загальне.
70. Лабораторне дослідження калу, сечі.
71. Характеристика основних методів інструментального обстеження пацієнтів, роль медичної сестри.
72. Підготовка пацієнтів до рентгенологічного обстеження шлунка, жовчного міхура, кишок, нирок, сечового міхура.
73. Підготовка пацієнта до ендоскопічного обстеження: бронхоскопії, езофагогастродуоденоскопії, колоноскопії, цистоскопії.
74. Підготовка пацієнта до ультразвукового обстеження.
75. Підготовка пацієнта до проведення пункцій (абдомінальної, плевральної, люмбальної), догляд за пацієнтами після пункції.
76. Підготовка пацієнта, взяття і направлення матеріалу на лабораторне дослідження, роль медичної сестри в підготовці та проведенні шлункового зондування.
77. Беззондові методи дослідження шлункової секреції.
78. Підготовка пацієнта, взяття і направлення матеріалу на лабораторне дослідження, роль медичної сестри в підготовці та проведенні дуоденального зондування.
79. Основні вимоги до раціонального харчування.
80. Організація харчування залежно від інтенсивності (енерговитрат) праці.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК:

- застосовувати за призначенням чинні накази МОЗ України та обласного управління охорони здоров'я;
- реєстрація пацієнтів, що поступають у стаціонар;
- проведення профілактичних оглядів;
- користуватись захисними засобами у відповідності до ситуації;

- здійснювати обробку рук ;
- проводити санітарне оброблення пацієнта;
- готувати дезінфекційні розчини, користуватися ними;
- проводити дезінфекцію предметів догляду за хворими;
- проводити поточну, генеральну дезінфекції приміщень ЛПЗ;
- проводити антропометрію;
- приготувати ватні кульки, серветки до стерилізації;
- транспортувати пацієнта у відповідності його стану;
- виконати ранковий туалет важкохворому;
- виконати профілактику пролежнів;
- доглядати за гарячковим хворим;
- визначати функціональний стан пацієнта: температуру, дихання, реєструвати отримані данні ;
- визначати пульс, зареєструвати; стан
- визначати артеріальний тиск, реєструвати;
- виписувати порційну вимогу та скласти добове меню для пацієнта;
- годувати тяжкохворих пацієнтів;
- виконувати найпростіші фізіотерапевтичні процедури;
- вести медичну документацію;
- давати рекомендації щодо здорового способу життя, загартування, раціонального харчування;
- проводити санітарно-освітню роботу (санітарні бюлетені, бесіди, лекції);
- здійснювати сестринський процес з використанням основних моделей у відповідності до ситуації;
- забезпечити інфекційну безпеку пацієнта і медсестри;
- навчити пацієнта та членів його сім'ї навичкам само- і взаємодогляду;
- професійно спілкуватися;
- дотримуватися правилам професійної етики;
- застосування грілки, пузиря з льодом;
- використання зігрівального компресу, гірчичників, п'явок;
- подавання судна, сечоприймача та їх дезінфекція;
- оброблення шкіри, профілактика пролежнів, підмивання хворих;
- здійснення огляду пацієнта, оцінювання його стану;
- спостереження за пацієнтами з хронічними захворюваннями;
- проведення термометрії із записом результатів у температурному листку.
- вимірювання артеріального тиску, пульсу, дихання та реєстрація отриманих данніх;
- набирання лікарських засобів із ампул і флаконів.
- постановка проб на чутливість до лікарських засобів.

- введення олійних розчинів та інсуліну.
- техніка внутрішньовенного краплинного введення лікарських засобів
- внутрішньошкірні ін'єкції. Проба Манту
- виконання підшкірних ін'єкцій ;
- розведення антибіотиків;
- виконання внутрішньом'язових ін'єкцій.
- венепункція: мета, вибір шприца і голки, техніка.
- Кровопускання: показання, протипоказання, оснащення, використання одноразових систем, техніка виконання, їх знезаражування.
- внутрішньовенне струминне введення лікарських засобів .
- взяття крові з вени для імунологічного, біохімічного, бактеріологічного досліджень, на коагулограму.
- планування і здійснення медсестринського процесу.

РОБОЧА ПРОГРАМА ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Переддипломна практика є завершальним етапом і передбачає навчання умінню правильно клінічно мислити, оцінювати стан пацієнта, досконало володіти технікою медсестринських маніпуляцій, скласти план медсестринського догляду за пацієнтом, проводити медсестринську діагностику, визначати проблеми пацієнта, скласти і здійснювати медсестринський процес , оцінювати його результати, вибрати правильну тактику під час надання невідкладної долікарської допомоги, проводити профілактичні заходи, пропагувати здоровий спосіб життя, дотримуватися основних принципів сестринської медичної етики та деонтології, інфекційної безпеки. Зважаючи на структурований поділ програми, протягом практики майбутні медичні сестри удосконалюють практичні вміння з медсестринства у внутрішній медицині, з медсестринства в хірургії, з медсестринства в педіатрії та сімейній медицині. При проведенні практики слід керуватися навчальним планом, програмами, чинними наказами Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України та положенням про проведення практики.

Переддипломна практика передбачає вдосконалення вмінь і навичок студентів в умовах стаціонарних відділень, денного стаціонару, стаціонару на дому, центрах первинної медико-санітарної допомоги, які відповідають сучасним вимогам проведення навчального процесу, де вони братимуть участь у роботі медичних сестер на постах, у палатах інтенсивної терапії, невідкладної допомоги, в маніпуляційних, під час підготовки пацієнтів до проведення досліджень і маніпуляцій, доглядати та спостерігати за хворими, виконувати всі навички маніпуляційної техніки, здійснювати медсестринський процес під час роботи з пацієнтами на всіх етапах медичної допомоги, у роботі старшої сестри відділення чи головної сестри лікувально-профілактичного закладу.

За навчальним планом переддипломна практика проходить у VIII семестрі : 4 тижні на початку навчального семестру та 2 тижні по закінченню, перед державною атестацією. Тривалість переддипломної практики становить 270 годин (9 кредитів) і складає в загальній кількості 6 тижнів, а саме :у закладах медичної допомоги первинного, вторинного та третинного рівня на початку восьмого семестру 4 тижні :

№	Відділення	Дні	Години	
			Робота у відділенні	Самостійна робота
1	Терапевтичного спрямування	5	30	15
2	Хірургічного спрямування	5	30	15
3	Педіатричні відділення, лікарні	5	30	15
4.	Центри первинної медико-санітарної допомоги	5	30	15
Разом:			120	60
Всього:			180 (6 кредитів)	

2 тижні наприкінці навчального восьмого семестру, перед державною атестацією:

№	Відділення	Дні	Години
---	------------	-----	--------

			Робота у відділенні	Самостійна робота
1	Терапевтичного спрямування	5	30	15
2	Хірургічного спрямування	5	30	15
Разом:			60	30
Всього:			90 (3кредити)	

Під час проходження практики 1/3 від загального обсягу часу виділяється на самостійну роботу, яка включає удосконалення засвоєних практичних навичок, роботу в бібліотеці, написання історій хвороб та санітарно-освітню роботу. Практика здобувачів вищої освіти проводиться на базах лікувально-профілактичних закладів, з якими укладено договори вищим навчальним закладом ПВНЗ «Медико-Природничий Університет», відповідно до вимог програми. Умовою якісної підготовки здобувачів вищої освіти під час проходження практики є дотримання єдиних вимог до техніки виконання маніпуляцій на базах лікувально-профілактичних закладів, які забезпечуються співпрацею методичних, загальних і безпосередніх керівників. Тривалість робочого тижня студентів становить 30 год і 15 год для самостійної роботи. На період практики студентів розподіляють за графіком по декілька осіб на робочі місця медичних сестер відділення.

Обов'язки здобувачів вищої освіти на практиці:

- своєчасно прибути на базу практики;
- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- виконувати всі завдання, що передбачаються програмою практики та правила внутрішнього розпорядку лікувально-профілактичного закладу;
- подати до коледжу щоденник практики, характеристики та індивідуально виконані завдання;
- відповідати за виконану роботу та її результати на рівні зі штатними працівниками лікувального закладу;

- брати активну участь у суспільному житті колективу лікарні (п'ятихвилинки, конференції, конкурси тощо); по закінченні практики брати участь у підсумковій конференції;
- дотримуватися правил медичної етики;
- проводити санітарно-освітню роботу з пацієнтами та їхніми родичами;
- своєчасно скласти залік з практики.

Обов'язки методичного керівника практики:

- здійснювати зв'язок з керівниками практики від лікувальних закладів;
- скласти графік проходження практики студентами відповідно до програми;
- брати участь у розподілі студентів по робочих місцях;
- здійснювати контроль за веденням щоденників практикантами, ходом виконання програми;
- надавати методичну допомогу з техніки виконання маніпуляцій, елементів догляду за хворими, питань надання невідкладної допомоги;
- розробляти тематику індивідуальних завдань, перевіряти їх виконання;
- проводити зі здобувачами вищої освіти конференції, семінари за розділами програми;
- оцінювати результати виконання студентами програми практики;
- своєчасно проводити контроль за ходом практики на лікувальних базах;
- вести облік відвідування здобувачами вищої освіти практики;
- брати активну участь у підготовці диференційованого заліку з практики;
- своєчасно інформувати навчальну частину університету про хід практики на базах;
- збирати відгуки про випускників вищих навчальних медичних закладів, які працюють у лікувально-профілактичних закладах.

Мета і завдання практики :

Переддипломна практика є завершальним етапом підготовки фахівців. Вона проводиться після закінчення теоретичного і практичного курсів та успішного складання заліків, екзаменів, які передбачені навчальним планом.

Метою практики є: узагальнення та поглиблення знань; удосконалення професійних навичок та вмінь зі спеціальності; перевірка можливостей самостійної роботи майбутнього фахівця за освітньою програмою «Медсестринство» спеціальності 223 та володіти відповідними компетентностями, а саме:

загальними:

- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- Визначеність і наполегливість поставлених завдань і взятих обов'язків;
- Здатність приймати обґрунтовані рішення;

- Здатність працювати в команді;
- Навички міжособистісної взаємодії;
- Здатність діяти на основі етичних міркувань.

фаховими:

- Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній медсестринській практиці.
- Здатність розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка, діагноз) обмежень, можливості повноцінної життєдіяльності і визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях та станах.
- Задоволення потреб пацієнта/клієнта протягом різних періодів усього життя (включаючи процес вмирання) шляхом планування, допомоги і виконання медсестринських втручань, оцінки та корекції індивідуальних планів догляду, створених у співпраці з пацієнтом/клієнтом, особами, що доглядають членами сім'ї та іншими медичними і соціальними працівниками.
- Застосовування медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного ставлення приватності/інтимності, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки.
- Здатність ефективно застосовувати сукупність медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення догляду на основі холістичного (цілісного) підходу, враховуючи задоволення потреб пацієнта у комфорті, харчуванні, особистій гігієні та здатності особи задовольняти свої щоденні потреби.
- Здатність ефективно застосовувати сукупність медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій при оцінці функціонального стану пацієнтів/клієнтів, підготовки їх до

діагностичних досліджень чи забору біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.

- Збереження власного здоров'я медичної сестри при здійсненні догляду, виконанні маніпуляцій та процедур, при переміщенні і транспортуванні пацієнта/клієнта.
- Профілактична діяльність медичної сестри направлена на збереження і зміцнення здоров'я, попередження захворювань й інформування та навчання пацієнта та членів його родини.
- Здатність здійснювати організацію, впровадження та контроль медсестринського процесу в паліативній та хоспісній допомозі.
- Здатність до організації надання медичної допомоги за принципом сімейної медицини.
- Здатність проводити медичну та соціальну реабілітацію з метою відновлення здоров'я населення.
- Здатність орієнтуватися у визначенні групової належності лікарських засобів, особливостях їх фармакокінетики та фармакодинаміки
- Здатність виявляти зв'язок клінічних проявів захворювань з результатами додаткових методів дослідження.
- Здатність організовувати та надавати невідкладну допомогу при різних гострих станах.
- Здатність організовувати та надавати невідкладну допомогу в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час.
- Здатність організовувати та управляти медсестринським структурним підрозділом (лідерство та менеджмент).

По закінченні практики здобувачі вищої освіти повинні знати:

- основи законодавства України про охорону здоров'я, постанови Уряду України з питань охорони здоров'я і навколишнього середовища; організаційну структуру, правові та економічні аспекти діяльності лікувально-профілактичних закладів, методика статистичних досліджень, правила техніки безпеки під час роботи з медичним

інструментарієм і обладнанням, питання організаційної діяльності екстремальної медичної служби цивільної оборони;

- анатомо-фізіологічні, вікові, статеві, психологічні особливості здорової і хворої людини, причини і фактори ризику виникнення патологічних процесів в організмі, механізм їх виникнення і розвитку, причини і фактори ризику виникнення патологічних процесів в організмі, механізм їх виникнення і розвитку;
- основи фармакотерапії, сумісність, дозування і методику введення в організм лікарських засобів, правила обліку, виписування і зберігання лікарських препаратів;
- етіологію, симптоматику захворювань людини.
- сучасні методи обстеження і діагностики, принципи лікування і догляду за хворим, особливості патології людини в різні вікові періоди;
- особливості спостереження та догляду за пацієнтами при різних видах патології;
- долікарську допомогу при невідкладних станах у дорослих і дітей;
- етапи сестринського процесу під час догляду за пацієнтами;
- основи медичної інформатики та правила оформлення медичної документації;
- основи медсестринської етики та деонтології;
- принципи профілактики захворювань і основи здорового способу життя, методи санітарно-гігієнічного та епідеміологічного обстеження, специфічну профілактику захворювань, основи раціонального харчування, дієти і оптимального режиму праці та побуту, питання охорони здоров'я матері і дитини, методи санітарно-освітньої роботи;
- правила професійного спілкування;
- організацію роботи медичного персоналу відділень;
- правила охорони праці та техніки безпеки.

ЗМІСТ

МЕДСЕСТРИНСТВО У ВНУТРІШНІЙ МЕДИЦИНІ

Студенти повинні знати:

- Законодавство України про охорону здоров'я;
- посадові обов'язки медичної сестри, накази та інструкції, які регламентують роботу відділення;
- правила техніки безпеки під час роботи;
- долікарську допомогу при невідкладних станах;
- дієтичні столи, основи раціонального харчування;
- основи медсестринської етики та деонтології;
- основні етапи сестринського процесу;
- загальні питання первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини, амбулаторнополіклінічної, швидкої медичної допомоги;
- основні прояви захворювань внутрішніх органів;
- тактику дій медичного персоналу в разі виявлення пацієнта, підозрілого щодо особливо небезпечної інфекції.

Студенти повинні вміти:

- володіти навичками професіонального спілкування;
- здійснювати медсестринський процес під час догляду за пацієнтами із захворюваннями внутрішніх органів; володіти методами обстеження пацієнта в клініці внутрішніх хвороб;
- за даними обстеження визначати стан здоров'я пацієнта та надавати невідкладну долікарську допомогу хворим у разі:
 - нападу бронхіальної астми;
 - легеневої кровотечі;
 - непритомності;
 - колапсу;
 - нападу стенокардії;

- інфаркту міокарда;
- гострої лівошлуночкової недостатності;
- гіпертонічного кризу;
- блювання;
- шлунково-кишкової кровотечі;
- печінкової коліки;
- ниркової коліки;
- діабетичної коми;
- гіпоглікемічної коми;
- анафілактичного шоку;
- гострих алергійних станів;
- виконувати заходи, спрямовані на підтримання інфекційної безпеки, санітарно-протиепідемічного та лікувально-охоронного режимів лікарні.

Студенти мають бути поінформовані про:

- основи Законодавства України про охорону праці;
- основні демографічні показники здоров'я населення;
- особливості організації роботи денних і домашніх стаціонарів;
- правила охорони праці, техніки безпеки, електробезпеки та безпеки життєдіяльності;
- сучасні методи обстеження та лікування, догляду і спостереження за пацієнтами терапевтичного профілю.

Робота здобувачів вищої освіти у відділенні регламентується посадовими обов'язками на кожному робочому місці і має бути спрямована на самостійне виконання обов'язкових практичних навичок. Студенти проводять огляд і оцінюють стан здоров'я пацієнта, здійснюють догляд за пацієнтами з різними захворюваннями, готують пацієнтів до лабораторних, інструментальних, функціональних обстежень, беруть участь у їхньому проведенні; працюють з листками призначень на посту медичної сестри, в маніпуляційній, готують

маніпуляційну до роботи та проведення маніпуляцій, заповнюють медичну документацію; проводять облік сильнодіючих і наркотичних речовин, здійснюють заходи з дотримання санітарного і лікувально-охоронного режиму відділення; беруть участь у прийманні та передачі чергувань; надають хворим з невідкладними станами долікарську допомогу, виконують призначення лікаря.

Практичні навички:

- реєстрація пацієнтів, госпіталізованих у стаціонар;
- здійснення огляду хворого, оцінювання його стану;
- проведення термометрії із записом результатів у температурному листку;
- визначення частоти і характеру пульсу;
- вимірювання артеріального тиску, його реєстрація;
- робота з листком призначень;
- спостереження за пацієнтами із хронічними захворюваннями;
- підготовка хворих та необхідного обладнання до:
- взяття загального аналізу крові, аналізу крові на вміст глюкози;
- взяття загального аналізу сечі, визначення білка, глюкози і кетонових тіл експрес-методами, діастазу; взяття аналізу сечі за методами Зимницького, Нечипоренка; Резельмана;
- взяття калу на яйця гельмінтів, приховану кров, копрограму;
- здійснення гастроскопії, бронхоскопії, ректороманоскопії, колоноскопії;
- здійснення ультразвукового дослідження органів черевної порожнини;
- здійснення рентгенологічних обстежень травного каналу, нирок, хребта;
- здійснення плевральної та абдомінальної пункції;
- зняття електрокардіограм;
- підготовка маніпуляційного стола до роботи;
- проведення проби на чутливість організму хворого до антибіотиків;

- розрахунок, розчинення та введення антибіотиків;
- виконання внутрішньошкірних, підшкірних, внутрішньом'язових ін'єкцій;
- заповнення систем для трансфузій і проведення внутрішньовенних вливань;
- введення інсуліну;
- введення олійних розчинів;
- узяття крові на біохімічні і бактеріологічні дослідження;
- проведення дезінфекції, передстерилізаційного очищення інструментарію (шприців, голок, предметів догляду) згідно з чинними наказами, інструкціями та галузевим стандартом;
- проведення контролю якості передстерилізаційного очищення інструментарію на наявність крові і мийних засобів;
- виконання шлункового і дуоденального зондувань;
- промивання шлунка;
- постановка клізм: очисної, сифонної, послаблювальної, лікувальної;
- проведення катетеризації сечового міхура;
- приготування розчинів хлорного вапна, хлораміну, пероксиду водню та інших дезінфекційних засобів; підготовка функціонального ліжка для хворого;
- заміна натільної та постільної білизни;
- годування тяжкохворого;
- виписування, облік і зберігання сильнодіючих, наркотичних та отруйних речовин згідно з чинним наказом; оброблення шкіри, профілактика пролежнів, підмивання хворих;
- подавання судна, сечоприймача та дезінфекція їх;
- подавання зволоженого кисню;
- використання зігрівального компресу, банок, гірчичників, п'явок;
- користування кишеньковим і стаціонарним інгаляторами;

- застосування грілки, міхура з льодом;
- узяття мазків із зіва, носа на мікрофлору;
- збирання мокротиння на дослідження;
- підготовка зондів, катетерів, наконечників до маніпуляцій;
- догляд за вмираючими. Констатація смерті, поводження з трупом;
- надання рекомендації хворим з лікувального харчування;
- проведення профілактичних оглядів;
- участь у складанні статистичних звітів.

МЕДСЕСТРИНСТВО В ХІРУРГІЇ

Студенти повинні знати:

- основні завдання хірургічної служби України;
- накази, інструкції, галузевий стандарт, які регламентують роботу стаціонарів хірургічного профілю; хірургічних і травматологічних кабінетів поліклініки;
- посадові інструкції медичних сестер на кожному робочому місці;
- сучасні методи медсестринського обстеження пацієнтів;
- симптоматику захворювань і ушкоджень, їх ускладнення, обсяг долікарської допомоги при невідкладних станах і догляд за пацієнтами;
- профілактику хірургічної інфекції, основи асептики, антисептики;
- методи передстерилізаційного очищення та стерилізації медичного інструментарію;
- неоперативну й оперативну хірургічну техніку.

Студенти повинні вміти:

- володіти навичками професійного спілкування;
- виконувати медсестринські маніпуляції в хірургії;
- за даними обстежень оцінити стан пацієнта та за необхідності надати невідкладну долікарську допомогу в разі:
 - гострої крововтрати, масивної кровотечі;

- поранення шиї;
- легеневої кровотечі;
- кровотечі з носа;
- перелому хребта (ускладненого і неускладненого);
- вивиху нижньої щелепи;
- перелому трубчастих кісток;
- перелому ребер, відкритого пневмотораксу;
- переломів кісток таза;
- черепно-мозкової травми;
- травматичного шоку;
- хімічних опіків шкіри;
- хімічного опіку стравоходу;
- термічного опіку;
- ураження електричним струмом високої напруги;
- електротравми;
- обмороження;
- гострого живота;
- гострої затримки сечі;
- печінкової та ниркової кольок;
- початкової стадії маститу;
- гострого тромбофлебіту;
- посттрансфузійних ускладнень;
- вміти здійснювати сестринський процес під час догляду за пацієнтами із хронічними захворюваннями.

Студенти мають бути поінформовані про:

основи Законодавства України про охорону здоров'я;

стан хірургічної захворюваності населення;

правила роботи з пацієнтами діагнозом “ВІЛ/СНІД”;

особливості організації роботи стаціонарних відділень хірургічного профілю;

правила охорони праці, техніки безпеки, електробезпеки та безпеки життєдіяльності;

сучасні методи обстеження, лікування, догляду та спостереження за пацієнтами хірургічного профілю. Робота в стаціонарі Робочі місця студентів: перев'язувальна (чиста та гнійна), операційна, гіпсувальна, пост медичної сестри, операційні. Студенти самостійно оцінюють стан тяжкості пацієнтів, визначають послідовність заходів з підготовки пацієнтів до операцій і процедур, догляду за хворими, надають долікарську допомогу при невідкладних станах, виконують призначення лікаря. Роботу студентів контролюють досвідчені медичні сестри, а в операційній, кабінеті переливання крові вони працюють під безпосереднім керівництвом медичних сестер відповідних підрозділів хірургічного стаціонару.

Практичні навички:

- підготовка пацієнтів до: ендоскопічного дослідження (бронхоскопії, фіброгастроуденоскопії, цистоскопії, колоноскопії, ректороманоскопії);
- рентгенологічного дослідження (жовчного міхура, нирок, сечових шляхів, таза, поперекового відділу хребта); ультразвукового дослідження органів черевної порожнини та малого таза;
- магнітно-резонансної томографії, комп'ютерної томографії;
- транспортування та перекладання хірургічних хворих;
- транспортування травматологічних хворих з переломами таза, стегнової кістки, ребра, хребта;
- підготовка ватно-марлевих кульок, серветок, тампонів;
- знезаражування і передстерилізаційне очищення хірургічного інструментарію, шприців;
- контроль якості передстерилізаційного очищення;
- укладання матеріалу в бікси для стерилізації;
- підготовка зондів, дренажів до стерилізації та проведення їх стерилізації;

- оброблення рук сучасними методами;
- одягання операційної сестри і хірурга;
- підготовка стерильного стола до роботи в перев'язувальній та операційній;
- проведення місцевої анестезії, анестезії хлоретилом;
- складання інструментів для: венесекції;
- трахеостомії;
- плевральної пункції;
- первинного хірургічного оброблення ран;
- лапароцентезу;
- апендектомії;
- лапаротомії;
- трепанації черепа;
- ампутації кінцівки;
- скелетного витягання.
- підготовка ліжка для післяопераційного хворого;
- заповнення інфузійних систем і підключення їх;
- узяття крові з вени;
- визначення групи крові та резус-фактора експресметодом;
- проведення проб на сумісність донора і реципієнта;
- промивання шлунка;
- постановка клізм;
- катетеризація сечового міхура;
- підготовка пацієнта до операції;
- проведення премедикації;
- проведення туалету операційних і гнійних ран;
- зняття швів;
- накладання м'яких і твердий пов'язок:
- клейових, клейово-пластирних, клеолових;

- бинтових;
- “чепець”;
- на одне і обидва ока;
- вуздечку;
- хрестоподібну на потилицю з переходом на спину;
- колосоподібну на плечовий суглоб;
- спіральну на грудну клітку;
- на грудну залозу;
- Дезо;
- на пахову ділянку;
- черепащачу на ліктьовий і колінний суглоби;
- “лицарська рукавичка”;
- на палець (спіральну, колосоподібну);
- косинкову на верхню кінцівку;
- восьмиподібну на надп’яtkово-гомільковий суглоб;
- поворотну на стопу;
- еластичних бинтів на кінцівки;
- тіснотугу пов’язку.
- твердих пов’язок:
- шини Крамера, Дітерікса;
- підготовка гіпсових бинтів, лонгет, накладання і зняття їх;
- підготовка для застосування шини Беллера;
- накладання джгута при артеріальній і венозній кровотечах;
- пальцеве притискання артерій;
- проведення непрямого масажу серця;
- проведення штучної вентиляції легенів “рот до рота”, “рот до носа”;
- виведення нижньої щелепи при западанні язика;
- оформлення картки пацієнта стаціонару.

МЕДСЕСТРИНСТВО В ПЕДІАТРІЇ

Студенти повинні знати:

- структуру дитячих закладів охорони здоров'я та функціональні обов'язки постової медичної сестри, медичної сестри процедурного кабінету, дільничної медичної сестри поліклініки (амбулаторії сімейної медицини);
- правові аспекти роботи медичної сестри з дітьми та їхніми родинами;
- посадові обов'язки медичної сестри;
- анатомо-фізіологічні особливості дітей різних вікових груп;
- накази та інструкції, які регламентують роботу дитячого стаціонару та поліклініки;
- анатомо-фізіологічні особливості розвитку дітей;
- правила вигодовування доношених і недоношених дітей і розрахунок разової і добової кількості їжі; симптоматику захворювань, їх ускладнення, догляд за пацієнтами;
- календар профілактичних щеплень.

Студенти повинні вміти:

- володіти навичками професійного спілкування;
- володіти навичками виконання сестринських маніпуляцій у педіатрії;
- оформляти медичну документацію;
- виконувати обов'язкові практичні навички;
- за даними обстежень оцінювати стан дитини, ступінь його тяжкості;
- давати поради батькам щодо вигодовування та загартування дітей;
- проводити санітарно-освітню роботу;
- здійснювати догляд і спостереження за хворою і здоровою дитиною;
- надавати долікарську допомогу при невідкладних станах:
- гіпер- та гіпоглікемічній комі;
- гіпертермії;
- судомному синдрому, ларингоспазмі;

- носовій кровотечі;
- асфіксії новонародженого;
- анафілактичному шоці;
- блюванні;
- непритомності.

Студенти мають бути поінформовані про:

- стан захворюваності дитячого населення;
- методи планування сім'ї;
- особливості організації роботи стаціонарних відділень педіатричного профілю;
- сучасні методи обстеження, лікування, догляду та спостереження за пацієнтами.

Розподіл студентів за робочими місцями здійснюють методичні та безпосередні керівники практики з урахуванням можливостей лікувального закладу та переліку обов'язкових навичок. Самостійну роботу студенти на кожному робочому місці здійснюють під контролем досвідчених медичних сестер. Студенти проводять догляд за дітьми різних вікових груп, засвоюють специфіку роботи на посту медичної сестри, виконують процедури і маніпуляції, оцінюють ступінь тяжкості стану хворих, анатоμο-фізіологічні особливості розвитку дитини, визначають заходи з догляду за хворими й обсяги долікарської допомоги при невідкладних станах, проводять санітарно-освітню роботу з батьками.

Практичні навички:

- підготовка ліжка для пацієнта, заміна постільної та натільної білизни. Сповивання та вкладання грудної дитини в ліжко;
- проведення ранкового туалету дитини: догляд за шкірою, очима, вухами, носом, волоссям, порожниною рота. Підмивання дитини;
- подавання судна (висаджування на горщик), проведення дезінфекції;

- годування дитини. Для грудних дітей — підігрівання суміші й годування через соску. Оброблення сосок, посуду;
- вибір призначень з листка призначень;
- визначення частоти пульсу, дихання, вимірювання температури тіла, реєстрація її в температурному листку; вимірювання артеріального тиску та його реєстрація;
- закапування ліків в очі, ніс і вуха;
- накладання зігрівального компресу, застосування грілки, міхура з льодом;
- накладання гірчичників, банок. Виконання гірчичного обгортання;
- проведення очисної, живильної клізми;
- промивання шлунка;
- уведення газовивідної трубки;
- проведення шлункового зондування;
- проведення дуоденального зондування;
- підготовка інструментарію до плевральної пункції;
- підготовка інструментарію до інтубації і трахеостомії;
- здійснення догляду за хворими з трахеостоєю;
- використання електровідсмоктувача;
- підготовка пацієнта до рентгенологічного обстеження травного каналу;
- підготовка хворого до ультразвукового обстеження;
- підготовка маніпуляційного кабінету до роботи;
- підготовка стерильного стола;
- набирання шприцом ліків з ампул і флаконів;
- розрахунок, розчинення і введення антибіотиків;
- визначення чутливості хворого до антибіотиків;
- уведення ліків підшкірно та внутрішньом'язово;
- підготовка систем внутрішньовенного краплинного введення рідини;
- внутрішньовенне введення ліків;

- взяття крові з вени для лабораторного дослідження;
- знезаражування та передстерилізаційне очищення інструментарію;
- проведення оксигенотерапії дітям;
- розрахунок дози інсуліну та його введення;
- робота над документацією медичної сестри в стаціонарі;
- виписування рецептів, довідок, направлень на обстеження;
- вигодовування дітей віком до 1 року;
- проведення антропометрії у дітей;
- проведення контрольного зважування грудних дітей;
- розрахунок добової і разової кількості їжі залежно від віку дитини;
- підготовка і проведення гігієнічної ванни.

РОБОТА В ПОЛІКЛІНІЦІ

(поліклінічних відділеннях, амбулаторіях загальної практики сімейної медицини)

МЕДСЕСТРИНСТВО У ВНУТРІШНІЙ МЕДИЦИНІ:

Студенти закріплюють навички роботи дільничної медичної сестри (медичної сестри сімейної медицини), заповнюють медичну документацію на пацієнтів та диспансерні групи, виконують призначення лікаря з догляду за пацієнтами вдома; проводять санітарно-освітню роботу, заповнюють уніфіковану документацію.

Практичні навички:

- реєстрація в журналі викликів додому;
- заповнення паспортної частини амбулаторної картки пацієнта;
- виписування направлень до лабораторії;
- виписування направлень на обстеження;
- виписування рецептів, вимоги в аптеку;
- підготовка процедурного кабінету до роботи;
- проведення стерилізації медичного інструментарію;

- проведення парентерального введення ліків: підшкірно, внутрішньом'язово;
- проведення зондування шлунка і дуоденального зондування;
- проведення внутрішньошкірних проб;
- вимірювання температури тіла та її графічний запис;
- проведення суб'єктивного й об'єктивного обстеження пацієнта;
- вимірювання артеріального тиску та його реєстрація;
- зняття електрокардіограми;
- проведення патронажу пацієнтів;
- догляд за тяжкохворими вдома.

МЕДСЕСТРИНСТВО В ХІРУРГІЇ:

Робочі місця студентів: хірургічний, травматологічний кабінети та їх відповідні підрозділи (перев'язувальна, мала операційна, гіпсувальна). Студенти самостійно виконують маніпуляції, заповнюють медичну документацію, виконують призначення лікаря.

Практичні навички:

- заповнення амбулаторних карток;
- виписування рецептів;
- підготовка амбулаторних пацієнтів до спеціальних обстежень (ендоскопічного, УЗД, лабораторних та ін.); підготовка до стерилізації і проведення стерилізації перев'язувального матеріалу, інструментів (ватномарлеві кульки, серветки, тампони);
- оброблення рук сучасними способами;
- оброблення операційного поля;
- зняття швів;
- підготовка інструментарію до первинного хірургічного оброблення ран;

- знезаражування і передстерилізаційне очищення хірургічного інструментарію. Контроль якості передстерилізаційного очищення;
- асистування під час амбулаторних операцій;
- профілактика правця;
- накладання швів;
- накладання пов'язок;
- відвідування пацієнтів удома (проведення перев'язок, оброблення пролежнів, зняття пов'язок);
- надання невідкладної допомоги при термінальних станах;
- накладання джгута при артеріальній та венозній кровотечах;
- пальцеве притискання артерій.

МЕДСЕСТРИНСТВО В ПЕДІАТРІЇ

Проводиться закріплення навичок самостійної роботи на прийомі з лікарем, обслуговування диспансерної групи, заповнення медичної документації, виконання маніпуляцій і процедур в умовах поліклініки та вдома; патронаж хворої і здорової дитини. Студенти проводять допологовий патронаж, патронаж новонароджених, дітей віком до 1 року та хворих дітей разом із дільничною медичною сестрою (медичною сестрою амбулаторії сімейної медицини), здійснюють відбір для профілактичних щеплень, диспансерних оглядів, виконують призначення лікаря дитині вдома, проводять профілактичні щеплення.

Практичні навички:

- проведення антропометрії;
- визначення маси тіла, зросту залежно від віку;
- проведення контрольного зважування;
- складання схеми годування дітей першого року життя;
- вимірювання температури тіла та її реєстрація;

- підрахунок пульсу та визначення його характеристики;
- підрахунок дихання та визначення його характеристики;
- вимірювання артеріального тиску та його реєстрація;
- розрахунок дози ергокальциферолу для профілактики і лікування рахіту;
- заповнення документації дільничної медичної сестри (медичної сестри амбулаторії сімейної медицини); збирання калу на копрограму, яйця гельмінтів, бактеріологічне дослідження;
- проведення патронажу (допологового, новонароджених і хворих дітей);
- проведення проби Манту та оцінювання результату;
- проведення профілактичних щеплень.

САМОСТІЙНА ПОЗАУДИТОРНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Для вдосконалення здобувачами вищої освіти вміння і навички самостійно розв'язувати виробничі завдання та активізували свою діяльність, розширити світогляд, підвищити ініціативність, під час виробничих та переддипломної практики пропонується виконати індивідуальні завдання, а саме:

- написання рефератів, доповідів з означених тем;
- підготувати паспорт лікуваль-профілактичного закладу з описанням його структури, посадових інструкцій медичних сестер;
- виготовлення тематичних санбюлетнів, стендів, таблиць, муляжів, слайдів, малюнків, альбомів, кросвордів, фільмів тощо (за рекомендацією методичних керівників виробничої практики);
- вивчення інструктивних листів, чинних наказів МОЗ України та місцевих органів охорони здоров'я;
- ведення медичної та медсестринської документації;
- заповнення та ведення медсестринської історії здоров'я пацієнта відповідно до п'яти етапів медсестринського процесу;
- робота в бібліотеках з періодичними виданнями, медичною літературою.

ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Щоденно методичні та безпосередні керівники здійснюють контроль за дисципліною практикантів, виконанням графіка проходження виробничої та переддипломної практик, веденням щоденників. Методичні керівники практики проводять поточний контроль виконання програм практик. Підсумковий контроль проводиться шляхом диференційованого заліку. Звітним документом практиканта виробничої практики є щоденник практики, який містить текстовий і фото-звіт про виконання програми підсумкової практики.

Вимоги до змісту і оформлення звіту з практики:

1. Результат проходження практики студент оформляє як письмовий звіт, який повинен мати чітку побудову, логічну послідовність, переконливу аргументацію, обґрунтованість рекомендацій та висновків.
2. Звіт складається з:
 - титульного аркуша;
 - змісту, який містить всі розділи і підрозділи із зазначенням сторінок, на яких вони викладені;
 - щоденника;
 - індивідуального завдання (реферат);
 - списку використаних джерел;
 - додатків.
3. Основна частина звіту поділяється на розділи, перелік і послідовність яких визначаються змістом програми практики.
4. Загальний обсяг звіту повинен становити 4-7 сторінок формату А4 надрукованих або акуратно написаних від руки. Поля залишаються з чотирьох сторін аркуша: зліва – 30 мм, справа – не менше 10 мм, зверху і знизу – не менше 20 мм. Сторінки звіту повинні бути пронумеровані: на першій сторінці номер не ставиться.
5. Таблиці повинні бути виконані на окремих листах та додатки включаються у нумерацію сторінок. Кожна таблиця повинна мати заголовок, який починається з великої літери і розміщується нижче слова «Таблиця», яке пишеться над правим верхнім кутом таблиці. Таблиці нумеруються послідовно арабськими цифрами. При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку на неї вказується: «Продовження таблиці»(із зазначенням її номера). Таблиці розміщують так, щоб їх можна було розглянути без перегортання сторінки після першого посилання на них у тексті звіту. При посиланні на таблицю вказують її номер і слово «таблиця» у скороченому вигляді (наприклад: табл. 1).

6. У додатках наводяться форми статистичної звітності та допоміжні матеріали. Кожний додаток починають з нової сторінки, у правому верхньому куті якої пишеться слово «Додаток №».
7. Звіт відповідним чином оформлюється і подається на кафедру.

Захист звіту з практики:

1. Заповнений щоденник студент подає на перевірку керівникові практики від бази практики.
2. Керівник знайомиться зі щоденником. При позитивній оцінці візує звіт на відповідній сторінці, готує характеристику на студента, яка викладається у щоденнику практики. У характеристиці дається оцінка виконання програми практики студентом.
3. Звіт подається студентом на кафедру керівникові для перевірки і візування
4. У випадках невідповідності вимогам щодо змісту і оформлення звіту, він повертається на доопрацювання.
5. Захист звіту практики приймає комісія, яку призначає завідувач кафедри з числа викладачів, з обов'язковим включенням до комісії керівника практики від кафедри.
6. За результатами захисту виставляється диференційована оцінка, яка фіксується на відповідній сторінці щоденника, у відомості та заліковій книжці.
7. Студенту, який не виконав програму практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно. Студент, який отримав негативну оцінку з практики відраховується з університету.

Критерії диференціації оцінки з практики:

- 90-100 балів (відмінно) – зміст і оформлення звіту і щоденника бездоганні, характеристика студента позитивна, повні і точні відповіді на запитання членів комісії з програми практики;
- 76-89 балів (добре) – неістотні зауваження щодо змісту і оформлення звіту і щоденника, характеристика студента позитивна, у відповідях на запитання членів комісії з програми практики студент допускає окремі неточності, хоча має тверді знання;
- 61-75 балів (задовільно) – недбале оформлення звіту і щоденника, переважна більшість запитань з програми практики у звіті висвітлена, однак мають місце неточності, помилки, логічні похибки, характеристика студента в цілому позитивна, при відповідях на запитання членів комісії студент відповідає непевно, збивається, допускає помилки, не має твердих і достатніх знань;

До 60 балів (незадовільно) – у звіті висвітлені не всі розділи програми практики або звіт підготовлений не самостійно, характеристика студента негативна, не запитання членів комісії студент не дає правильної відповіді.

Рекомендована література

Базова

1. Губенко І.Я., Шевченко О.Т., Бразалій Л.П., Апшай В.Г. Медсестринський процес. — К.: Здоров'я, 2001.
2. Інфекційний контроль у медичних закладах: навч. посіб. / Під заг. керів. І.Я. Губенко. — Черкаси, 2007. — 44 с. Касевич Н.М.
3. Основи медсестринства в модулях: навч. посіб. — К.: Медицина, 2009.
4. Касевич Н.М. Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка : підручник. — К.: Медицина, 2008. — 424 с.
5. Касевич Н.М. Практикум із сестринської справи: навч. посіб. — К.: Здоров'я, 2005. — 464 с.
6. Ковальова О.М., Лісовий В.М., Шевченко С.І., Фролова Т.В. та ін. Догляд за хворими: підручник. — К.: ВСВ Медицина, 2010. — 488 с.
7. Лісовий В.М., Ольховська Л.П., Капустник В.А. Основи медсестринства: підручник. — К.: ВСВ Медицина, 2010. — 560 с.
8. Медсестринський догляд за пацієнтом: Стандарти медсестринських процедур, маніпуляцій та планів догляду і навчання: навч. посіб. / І.Я. Губенко, О.Т. Шевченко, Л.П. Бразалій, В.Г. Апшай. — К.: Медицина, 2008. — 304 с.
9. Пасечко Н.В., Лемке М.О. Мазур П.Є. Основи сестринської справи: підручник. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. — 544 с.
10. Савка Л.С., Разінкова Л.І., Коплик А.Ф., Коцар О.І., Аленіч О.І. Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: навч. посіб. / За ред. Л.М. Ковальчука, О.В. Кононова. — К.: Медицина, 2009. — 480 с.
11. Додаткова Кудрявцева Т.О. Сестринський процес: етапи, зміст, документація: навч.-метод. посіб. — К.: Здоров'я, 2001. — 96 с.
12. Шевченко О.Т. Психологія кризових станів: навч. посіб. — К.: Здоров'я, 2005 — 120 с.

Допоміжна

1. Ваврик Ж.М. Лекції з хірургії. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. -444 с.
2. Ковальчук Л.Я. та ін. Анестезіологія, реаніматологія та інтенсивна терапія невідкладних станів: навч. посібник. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. — 324 с.
3. Кудрявцева Т.О. Сестринський процес: етапи, зміст, документація: навч.-метод. посібн. — К.: Здоров'я, 2001. — 96 с.
4. Тарасюк В.С. Ріст і розвиток людини. — К.: Здоров'я , 2002. — 272 с.

5. Шевченко О.Т. Психологія кризових станів: навч. посібн.— К.:
Здоров'я, 2005 — 120 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>
2. <http://oblzdrav.mk.gov.ua/>
3. <http://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/790/persha-dolikarska-dopomoga>
4. <http://www.br.com.ua/referats/Medicina/88605.htm>
5. http://studopedia.su/11_43893_dolIkarska-medichna-dopomoga
6. www.likar.uz.ua
7. www.nbu.gov.ua
8. www.ukrmed.org.ua
9. www.vz.kiev.ua
10. <http://medsvit.org>
11. www.medik.org
12. http://medsestrunstwo.blogspot.com/2015/11/blog-post_9.html

—